

► „Nationale konflikter“

I løbet af få år var der to krige om Hertugdømmet Slesvig. Treårskrigen 1848-1851 var en borgerkrig, hvor en del af befolkningen i Hertugdømmerne – støttet af tropper fra Det tyske Forbund – kæmpede for at blive løsrevet fra Danmark. Krigen i 1864 var mellem Danmark og Preussen-Østrig.

I tiden mellem krigene førte den danske regering en politik, der var med til at øge de nationale spændinger. Det blev til en ny krig, da man fra dansk side ville lægge Danmark og Slesvig sammen. Efter det danske nederlag blev Slesvig-Holsten fra 1867 en preussisk provins. Det var imod, hvad de fleste slesvig-holstenere ønskede. For de dansksindede slesvigere betød det mere end 50 år under fremmed styre.

Temaet giver mulighed for at se på baggrunden for krigen i 1864 og nederlagets konsekvenser for den dansksindede del af den slesvigske befolkning. Bearbejdningen af temaet giver indsigt i, hvordan kampen mellem de nationale bevægelser udviklede sig i Slesvig-Holsten til en storpolitisk konflikt, hvor den danske regerings forsøg på en fordanskning af Slesvig blev udnyttet magtpolitisk på den storpolitiske scene. Temaet giver indblik i årsagerne til de slesvigske krige og konsekvenser for de dansksindede i Slesvig.

Temaet de nationale tanker efter 1848 er delt op i 8 moduler, som ser på, hvordan kampen mellem nationale bevægelser blev udnyttet på den storpolitiske scene. Den ser også på kronologien og de katastrofale følger for Danmark ved krigen i 1864.

Treårskrigen 1848-51

- I slutningen af marts 1848 udbrød der en krig om Slesvig. Den strakte sig over tre år. Deraf navnet Treårskrigen. Det var en borgerkrig mellem helstaten Danmark og den slesvig-holstenske oprørsbevægelse.

Den provisoriske regering

- I slutningen af marts 1848 blev der udråbt en provisorisk regering for den selvstændige stat Schleswig-Holstein. Den havde til opgave at skrive en fri forfatning og at lede kampen mod Danmark.

Europæiske stormagtsinteresser

- Den nationale konflikt om Slesvig fik også international betydning. Slesvig-Holsten blev politisk og militært støttet af Det tyske Forbund, mens Danmark blev beskyttet af de europæiske stormagter.

Helstatspolitik i 1850'erne

- I årene mellem de slesvigske krige blev der ført en hård dansk politik i hertugdømmerne. Sprogligt, økonomisk og kulturelt skulle Slesvig vendes mod Danmark. Målet var en sammenlægning af kongeriget Danmark og hertugdømmet Slesvig.

Den nationale splittelse

- Den nationale splittelse i Hertugdømmerne begyndte at spidse til igen i årene før krigen i 1864. Med en ny fælles forfatning for Danmark og Slesvig, trak det op til en ny krig om Slesvig. En krig hvor Danmark stod alene mod Preussen og Østrig.

Krigen i 1864.

- Krigen om Slesvig i 1864 blev kort, fordi den danske hær var langt svagere end den angribende preussisk-østrigske. Danmark fik diplomatisk støtte af de europæiske stormagter, men der var ingen vilje til at redde helstatens beståen.

Den preussiske anneksion.

- I de første år efter afslutningen af krigen i 1864 annekterede Preussen Hertugdømmerne. Det skete, selv om befolkningen i Slesvig-Holsten ønskede at være en selvstændig tysk stat med Hertugen af Augustenborg som regent.

De dansksindede slesvigere

- Efter krigen i 1864 måtte den dansksindede del af befolkningen i Slesvig leve under fremmed styre. I perioden frem til genforeningen i 1920 lykkedes det at bevare danskheden på trods af stigende preussisk undertrykkelse.

Modulerne kan stå alene hver for sig eller bruges som en helhed i undervisningen. Det er f.eks. muligt at koncentrere sig udelukkende om Treårskrigen eller om den danske helstats politik i 1850'erne. Det kunne desuden være muligt at se på krigen i 1864 og konsekvensen af denne ved at kombinere modulerne om krigen i 1864 med den preussiske anneksion.

Forslag til brug i undervisningen:

Temaet *nationale konflikter* giver mulighed for at gå i dybden med baggrunden for den nationale kamp i Slesvig-Holsten og baggrunden for det danske nederlag i 1864. Temaet har mange indfaldsvinkler, og kan tilrettes individuelt til undervisningsforløbet. Mulige undervisningsforløb kunne være:

- Som start på temaet kunne man se på baggrunden for Treårskrigen og de udenrigspolitiske konsekvenser for Danmark og for situationen i Slesvig-Holsten i årene efter Treårskrigen.
- Derudover kan man ved at følge modulerne om de europæiske stormagtsinteresser, den nationale splittelse, krigen i 1864 og den preussiske anneksion se på, hvordan den internationale indblanding fik indflydelse på udfaldet af konflikten i Slesvig-Holsten.

- Materialet kan desuden anvendes til at arbejde med forholdene for den almene befolkning i Slesvig under konflikten og for de dansksindedes levevilkår under det tyske styre, jf. modulerne om den provisoriske regering, den danske politik i 1850'erne, krigen i 1864 og om de dansksindede slesvigere forhold efter 1864.
- Krigen i 1864, baggrunden for konflikten, den danske regerings helstatspolitik og det storpolitiske magtspil, kan diskuteres ud fra materialet og give bud på baggrunden for krigen.

Materialets omfang og dybde giver flere differentierede bearbejdningsmuligheder, således at det bliver muligt både at arbejde individuelt og i grupper med temaet. Materialet kan bearbejdes på flere måder, hvilket giver en rig mulighed for fordybelse og fremlæggelser af forskellige problemstillinger, individuelt eller i grupper. Brugen af IT-midlet kan gennem et relevant tilbud af skriftlige og audiovisuelle kilder give mulighed for indgående fordybelse i temaet. Derudover kan arbejdet med materialet bruges til at nå flere af trinmålene.

- Eleverne kan lære om **årsager, kronologier og konsekvenser** af de slesvigske krige.
- Gennem arbejdet med temaet om de *nationale konflikter* kan eleverne lære at **beskrive** forholdet mellem Danmark, andre lande i Europa og **forklare årsagerne** til tabet af Slesvig-Holsten i 1864.
- Skoleelever kan også lære at vurdere sammenhængen mellem den danske stats helstatspolitik og krigen i 1864. Det kan bl.a. ses i modulerne om stormagtsinteresserne, den danske helstatspolitik og den nationale splittelse.

Tillægsmateriale.

Udover brugen af online ressourcerne i undervisningen findes der ekstramateriale, som kan bruges i undervisningen. Til temaet *nationale konflikter* indeholder materialet kildetekster til begivenhederne i Slesvig-Holsten og i Danmark. Der er eksempler på sange, karikaturtegninger og digte, der opstod som en del af den nationale kamp. Tillægsmaterialet koncentrerer sig i første omgang om de politiske begivenheder i Danmark og Tyskland og den nationale kamp i Slesvig-Holsten, og det kan bruges som uddybende materiale i undervisningen.

Derudover:

Med udgangspunkt i arbejdet med webstedet giver temaet flere fordybende bearbejdningsmuligheder i form af spændende, overskuelige projekter, der er lige til at

gå til.

Udbruddet af de slesvigske krige og det danske nederlag efterlod sig spor i sange, digte og dokumenter. Derudover findes der lokale dokumenter, erindringer, og ikke mindst artikler i lokale aviser. De giver mulighed for at opnå en sammenhængsforståelse af begivenhedernes betydning for udviklingen i Slesvig-Holsten.

Interessante problemstillinger kunne være: Hvilken betydning fik de politiske begivenheder for dagliglivet i landsbyerne? Hvilken indflydelse havde de nationale sange, digte, taler og parader på den almene befolkning? For yderligere fordybelse i lokalhistorien kan f.eks. bøgerne af Schultz Hansen og Bjørn anbefales. Et større overblik over relevant litteratur kan fås gennem litteraturlisten i de enkelte moduler, der giver mulighed for yderligere fordybelse.

